

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ปรากฏการณ์อินเทอร์เน็ตไม่เว้นวรรค

XENOMANIA

Siam's Fascination with the Foreign

ปรากฏการณ์อินทรีนดี้ไม่เว้นวรรค

XENOMANIA

Siam's Fascination with the Foreign

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

MUSEUM of SIAM : Discovery Museum

๑๒ กรกฎาคม - ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. (ปิดวันจันทร์)

12 July - 23 October 2011 / 10 am - 6 pm (Closed Mondays)

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

จัดโดย / Chanit Pucri

okmd

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

MU SIAM

Cashioptic

TURKAR JONG

CASHIOP

“เทรนด์” ไทย ... ใครกำหนด?

กระแส “เทรนด์ของนอก” ไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในสังคมไทย แต่ออกอาการเรื้อรังมานานมาก ของโบราณหลายอย่างที่เราคิดว่าเป็น “เอกลักษณ์ไทย” แท้จริงแล้วเกิดจากการเลือกรับปรับแต่งตาม “เทรนด์” ร่วมสมัยใน “เมืองนอก” ซึ่งนอกจากจะโก้หรูดูดีแล้ว ยังได้สำแดงว่า สยามใกล้ชิดกับมหาอำนาจผู้นำเทรนด์มากเพียงใด

ชาติผู้นำเทรนด์สำหรับเรามักเปลี่ยนไปตามความผันแปรทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก แต่ไม่ว่าใครจะมาแรง เราก็ไม่เคยตกเทรนด์ ในยุคที่โลกของเรายังแคบ ต้นแบบของสยามคือ ขอม ชาว ไปจนถึงอินเดีย “ตัวพ่อ” ผู้ถ่ายทอดลัทธิฮินดูและการปกครองแบบทวารวษา เมื่อขอบโลกของเราขยายกว้างขึ้นงานฝีมือจากจีน สินค้าเลิศหรูจากเปอร์เซีย ก็กลายเป็นเครื่องประดับบารมี และเมื่อฝรั่งยึดกุมชะตาโลก เราก็ปรับลุคใหม่ไอเลิฟยูในทันใด

จนมาถึง ญี่ปุ่น เกาหลี ... แล้วต่อจากนี้ ใครจะมา ?

Who Have Been the Historical Trendsetters for Siam?

Siam's fascination with the foreign is not a recent phenomenon. Indeed, Siam's elite have been enchanted by the allure of the exotic for quite a long time. Siam's longstanding craze for luxurious imports can actually be an advantage. It allowed us to pick and choose sophisticated trendy things from our highly developed neighboring states, and then adapt and transform them to fit our tastes – a process that helped create a distinctive Siamese identity. Embracing these trends within the royal court also meant that Siamese elites were up-to-date and had close connections to the realms that were sources of those trends.

Siam has emulated, borrowed, and adapted from various states over the centuries, depending on the ever-changing political climate of the world. In the early period of Siam's development, Angkor, Java, and Indic civilizations were the source of Hindu influences in art, religion, and cultural practice. Once we became more adept at trade, China and Persia became the sources of excellent handicrafts and luxurious items for the royal court to acquire and enjoy. And when the West took a center stage, we then shifted to follow their trends without any hesitation.

เมืองชาติ

เทรนด์จีน

เครื่องถ้วยและของเลียนแบบ

ในยุคที่อาณาจักรสุโขทัยรุ่งเรือง เครื่องถ้วยจากแดนมังกรเป็นสินค้า "ไฮโซ" สุดฮิต ด้วยทักษะการขึ้นรูปชั้นเซียนและเทคนิคการเผาชั้นอึ้ง ความนิยมสูงถึงจนต้องเชิญช่างจีนมาเป็น "เทรนเนอร์" ช่วยฝึกสอนเทคนิคให้ช่างพื้นเมือง คนไทยเราจึงเริ่มผลิตของเลียนแบบ โดยเฉพาะเครื่องถ้วยสังคโลกที่ศรีสัชนาลัย ซึ่งมีสไตล์การวาดลวดลายและการใช้น้ำเคลือบที่ใกล้เคียงกับต้นแบบของจีนมาก

ผลจากการตาม "เทรนด์" อย่างเท่าทัน ได้ทำให้เครื่องถ้วยไทยสไตล์จีน กลายเป็นสินค้าส่งออกที่โดดเด่นเรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยา ว่ากันว่า เครื่องสังคโลกจากแดนสยามได้ไปตั้งเด่นเป็นสง่าในพิธีชงชาของชาวญี่ปุ่นด้วย

Sinicization Sukhothai and Its Chinas

During the early 14th century of the Sukhothai kingdom, Chinese ceramics were much in demand as luxurious goods because of their excellent craftsmanship. The craze for china led to the importation of Chinese masters to hold workshops within the kingdom, training us in special techniques for making different kinds of special porcelain. The newly adopted tricks in producing more advanced technical ceramics thus led to the so-called "Sangkhalok" ware, of which its patterns and glazes bore a close similarity with the originals from China.

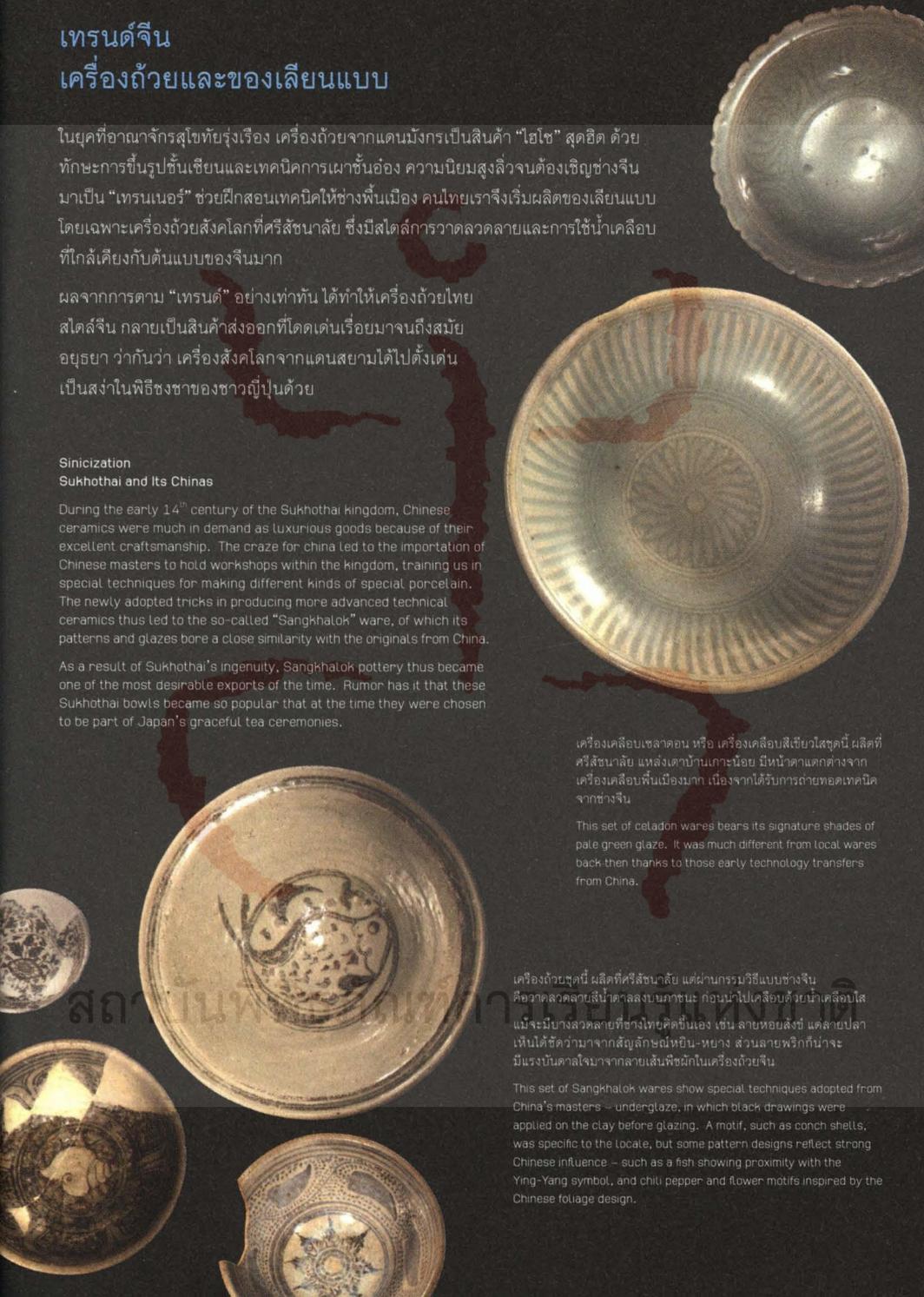
As a result of Sukhothai's ingenuity, Sangkhalok pottery thus became one of the most desirable exports of the time. Rumor has it that these Sukhothai bowls became so popular that at the time they were chosen to be part of Japan's graceful tea ceremonies.

เครื่องเคลือบเขลาตอน หรือ เครื่องเคลือบสีเขียวสดนี้ ผลิตที่ศรีสัชนาลัย แหล่งเตาบ้านเกาะน้อย มีหน้าตาแตกต่างจากเครื่องเคลือบพื้นเมืองมาก เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดเทคนิคจากช่างจีน

This set of caladon wares bears its signature shades of pale green glaze. It was much different from local wares back then thanks to those early technology transfers from China.

เครื่องถ้วยชุดนี้ ผลิตที่ศรีสัชนาลัย แต่ผ่านกรรมวิธีแบบช่างจีน คือวาดลวดลายสีน้ำตาลลงบนภาชนะ ก่อนนำไปเคลือบด้วยน้ำเคลือบใส แม้จะมีบางลวดลายที่ช่างไทยคิดขึ้นเอง เช่น ลายหอยสังข์ แต่ลวดลายเหล่านี้ได้คิดริเริ่มมาจากสัญลักษณ์หยิน-หยาง ส่วนลวดลายที่นำจะมีแรงบันดาลใจมาจากลายเส้นพืชผักในเครื่องถ้วยจีน

This set of Sangkhalok wares show special techniques adopted from China's masters – underglaze, in which black drawings were applied on the clay before glazing. A motif, such as conch shells, was specific to the locale, but some pattern designs reflect strong Chinese influence – such as a fish showing proximity with the Ying-Yang symbol, and chili pepper and flower motifs inspired by the Chinese foliage design.

ภาพเหมือนครึ่งตัวโกษาปาน สวมเสื้อคลุมป้ายหน้าแบบ "เปอร์เซีย" เห็นด้ามกริช "ขวา" ประดับอัญมณีที่เหน็บเอว พร้อมตราประจำตำแหน่งเขียนด้วยอักษร "ขอม" อ่านว่า "วิสุทธิสุนทร"

นานา "ของนอก" ที่กำลังอินทรานต์ ได้กลายมาเป็นเครื่องประดับเกียรติยศของ "ไอโซ" ชาวสยามในสมัยนั้น

A portrait of Kosa Pan wearing a Persian crossover tunic with the Javanese keris on his waist. The seal bearing his insignia says "Visuddhi Sundhara" written in Khmer script.

All these imports were embraced in order to enhance the prestigious status of the Siamese elite at the time.

วาดโดย ฌ็อง โอนเซลมัน
Etched by Jean Heinzelman

เทรนด์ขอม ชะแมร์ และอักษรศักดิ์สิทธิ์

อาณาจักรขอมโบราณ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณประเทศกัมพูชาปัจจุบัน เป็นรัฐรุ่นแรกๆ ในสุวรรณภูมิที่ได้รับความรู้ความเจริญจากแหล่งอารยธรรมของโลกอย่างอินเดีย ทำให้ขอมรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้ามาก่อนใครๆ จนครองตำแหน่ง "พี่ใหญ่" ในภูมิภาคนี้

สยามซึ่งเป็นอาณาจักรน้องใหม่ จึงไม่ต้องเหนียวแรง เพราะแค่นยิบนิมสิ่งต่างๆ มาจากรุ่นพี่ เราก็ได้ของดีแล้ว อย่างเช่น คติสมมุติเทพ ที่เปรียบพระมหากษัตริย์เป็นดังเทวดา ทำให้เรามี "ศัพท์สูง" จากภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร มาใช้เป็นคำราชาศัพท์จนถึงทุกวันนี้

นอกจากคำศัพท์แล้ว เรายังยืมตัวอักษรขอมมาใช้จารึกคัมภีร์ทางศาสนาด้วย จึงถือเป็นอักษรศักดิ์สิทธิ์ ใช้เพิ่มความขลังให้กับคาถาอาคมได้ด้วย

Indianization The Khmer Empire and Its Sacred Scripts

The ancient Khmer Empire, which was centered in present-day Cambodia, was one of the first states in the region to inherit high cultures from global civilizations like India. Khmer society thus became so sophisticated that it was regarded as a "Big Brother" in the neighbors' eyes.

As a new kingdom in the region, Siam did not need to do much to create its own identity. We simply adopted well-conceived cultures from the people around us and adapted them to fit our natures. One of the concepts that we borrowed was the notion of the God-King (Devaraja). A special language called "hajasap" was invented to communicate with the king, which used "big words" from highly developed languages such as Pali, Sanskrit, and Khmer.

Apart from vocabulary, we also chose Khmer alphabets to write religious texts. Their letters thus became sacred scripts commonly used in divine mantras up to the present day.

สถาปนพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ตราประจำตำแหน่งร่วรงกลม มีอักษรขอมสองบรรทัด อ่านว่า "วิสุทธิสุนทร" เป็นราชทินนามของราชทูตโกษาปาน

อักษรขอมถูกนำมาใช้สะกดคำบาลีสันสกฤต และคำไทย เนื่องจากถือกันว่าเป็นอักษรพิเศษ เพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ให้กับข้อความ

A circular seal bearing two lines of Khmer script, which reads "Visuddhi Sundhara," the title of the Siamese diplomat, Kosa Pan.

Khmer alphabets were used to spell Pali, Sanskrit, and even Thai words since they were believed to enhance sacredness of those written texts.

กริชชวา มีเอกลักษณ์ที่ด้านซึ่งมักจะทำเป็นรูปคล้ายสังข์ ตามความเชื่อฮินดู ลัทธิไควนิกาย ซึ่งเคยรุ่งเรืองในดินแดนชวา ด้านและมีกริชทำจากไม้ซึ่งชั้น ประดับกะไหล่เงินกะไหล่ทอง และอัญมณีมีค่า ซึ่งบ่งบอกสถานะของผู้ครอบครอง กริชเล่มนี้สันนิษฐานว่ามาจากราชสำนักเมืองหนึ่งของชวา

A Javanese keris is famous for its phallic-shaped hilt, representing the cult of the Hindu deity Shiva, which was once widespread throughout the archipelago. The hilt and the sheath are made of rosewood, decorated with some precious stones on plated gold and silver, signifying the status of the holder. This keris may have come from one of the royal courts in Indonesia.

เชื่อเพื่อวัตถุจัดแสดง โดย ตารา แซ่เบ๊
Courtesy of Tara Sae Be

เทรนด์ชวามาแรง มนต์ขลังแห่งกริช

สำหรับชาวกรุงศรีอยุธยา อาณาจักรชวา (อินโดนีเซีย ในปัจจุบัน) ก็เป็นต้นทางของอีกเทรนด์หนึ่ง เพราะชวา เป็นผู้ส่งผ่านอารยธรรมฮินดูจากอินเดียมาสู่สยาม โดยมี ของแถมเป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่นติดมาด้วย นั่นคือ “กริช”

ชายชวาจะเหน็บกริชไว้ที่เอว เป็นอาวุธป้องกันตัวและเป็นเครื่องรางด้วย ด้านกริชมักสลักเสลาเป็นรูปศิวลึงค์ “เทรนด์” การเหน็บกริช เริ่มแพร่สู่กรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ สุลต่านของชวาส่งมอบกริชมาเป็นของเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี

ราชทูตโกษาปานก็อินเทรนด์เหน็บกริชชวาที่เอวด้วย ไม่รู้ว่าพกไว้ป้องกันตัว หรือใช้เป็นของขลังคุ้มภัย แต่ที่แน่ๆ มีดคดๆ จากเมืองนอกเล่มนี้ คือเครื่องบ่งชี้ สถานภาพอันสูงส่งและทันสมัยของผู้เหน็บเป็นอย่างดี

Indianization Java and the Magical Power of the Keris

For Siamese, the Javanese Kingdom (located in present-day Indonesia) was another source of our noble trends. Java was considered the hub of Indic civilization in the region and the source of numerous Hindu influences in Siam, including the “keris” – a mystical dagger indigenous to Java infused with Hindu beliefs.

Traditionally, a Javanese man tucked a keris into his waistband as both a weapon and an amulet. The hilt of a Javanese keris was always fashioned to resemble a phallus, representing the god Shiva – the Hindu pantheon. When the Sultans of Java sent some keris daggers to the royal court of Siam, the trend of carrying keris became popular among the Siamese nobility.

The Siamese diplomat, Kosa Pan, was also in fashion during his day, having a keris tucked on his side. Although we cannot say for certain whether he wore this as a weapon or a talisman, we know that the wavy blades of this imported dagger portrayed the status and trendiness of the bearer.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เทรนด์เปอร์เซีย และแฟชั่นโกษาปาน

ราชทูตโกษาปาน (หรือ ออกพระวิสุทธสุนทร) และคณะ เป็นชาวตั้งไปทั่วราชอาณาจักรฝรั่งเศส ด้วยการแต่งกายที่โดดเด่นสะดุดตา ขณะเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นต่อพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ในปีพุทธศักราช ๒๒๒๔

เสื้อผ้าของโกษาปานไม่ได้เพียะหือแบรนด์เนม แต่ก็อิมพอร์ตมาจาก “เปอร์เซีย” หรือ อิหร่านในปัจจุบัน เพราะเหตุใดราชทูตโกษาปาน จึงไม่สวมชุดแบบไทยๆ ไปฝรั่งเศส ?

ก็เพราะ “เทรนด์เปอร์เซีย” กำลังมาแรงนะสิ ในสมัยอยุธยา มีชาวเปอร์เซีย หรือ “แขกเทศ” จำนวนมาก เดินทางมาค้าขายสินค้า เลิศหรูราคาแพง แถมยังมีแฟชั่นไอคอนคือ สมเด็จพระนารายณ์ที่ทรงฉลองพระองค์ด้วยเสื้อคลุมยาว กางเกงขาตีบ และทรงสวมถุงน่องรองเท้า ตามอย่างขุนนางคนสนิทชาวเปอร์เซียด้วย

Persianization Kosa Pan and His Haute Couture

The Siamese diplomat, Kosa Pan, started a fashion craze across the French territory in 1686 when he led the Siamese embassy to Versailles in his extraordinary and exotic garb.

Even though not labeled with any brand name, at the time, his clothing was elaborate, elegant, and novel in style. The luxurious fabric was an import from Persia (present-day Iran). Can you guess the reason why Kosa Pan opted to dress in a Persian style rather than Thai when presenting our identity to the public?

The answer is that Persian fashion was “in.” At the time, there were thousands of Persian people living in the Ayutthaya Kingdom. Some came to Ayutthaya to trade luxury commodities, while others settled there to work for the royal court of Siam. Even King Narai had adopted the Persian style for his attire, which was comprised of a long tunic, tight breeches, stockings, and shoes, and by doing so, King Narai had set a fashion trend for his courtiers to follow.

ภาพเหมือนเต็มตัวโกษาปาน แต่งตัวเต็มยศ สวมหมวกทรงสูงที่เรียกว่า “ลอมพอก” ใส่เสื้อคลุมแขนยาว ขาวคลุมเข้า สวมถุงเท้า และรองเท้าหนังทรงหัวสั้นปลายแหลมแบบเปอร์เซีย

A portrait of fully dressed Kosa Pan wearing a tall headdress and a long-sleeved gown, together with stockings and pointed-toe clogs. All are inspired by 16th century Persian fashion.

วาดโดย ฌ็อง-บัพติสต ในแล็ง
Etched by Jean-Baptiste Nolin

เสื้อคลุมจำลองที่คิดว่าราชทูตโกษาปานสวมใส่ขณะถวายพระราชสาส์นต่อพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ณ พระราชวังแวร์ซายส์ ในปีพุทธศักราช ๒๒๒๔ ลักษณะเป็นเสื้อคลุมแบบ “เปอร์เซีย” ป้ายด้านหน้ายาวคลุมเข้า ตัดจากผ้าเยียรบับหรือผ้าไหมยทอง คาดว่านำเข้ามาจากเปอร์เซียหรืออินเดีย

ผ้าไหมลายตารางหมากรุกที่คาดเอว ภาษาเปอร์เซียเรียกว่า “กามาร์บันด์” อาจเป็นได้ว่า “ผ้าขาวม้า” คาดพุงของไทยเราก็คือเป็นมรดกตกค้างจากยุคเปอร์เซียแฟชั่นเปอร์เซีย

The reproduction of a frock Kosa Pan probably wore when attending Louis XIV at Versailles in 1686. This knee-length crossover coat was made of elaborate silk brocade imported from Persia or India.

The silk checkered sash wrapped around the waist was called “Kamar Band” in Persian. If it sounds familiar, this is the origin of the word cummerbund – a waist band worn with a tuxedo.

เสื้อคลุมโกษาปานชุดนี้ ตัดเย็บขึ้นใหม่ ตามข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ โดย ยุทธพงศ์ มีพรหม
This gown is a reproduction based on historical conjecture, made by Yuthaphong Meeprom

เสื้อครุย คำนึงหลังจากเปอร์เซีย

เชื่อหรือไม่ว่า “เสื้อครุย” ที่นายกรัฐมนตรีสวมใส่ในงานพระราชพิธีสำคัญ หรือเสื้อครุยของพระยาแรกนาขวัญ เสื้อครุยของพรหมณ์ผู้ประกอบพิธีในราชสำนัก ครุยรับปริญญา และแม้แต่ครุยที่นาควรมใส่เข้าพิธีอุปสมบท ล้วนเป็นมรดกจากกระแสนิยมเท่อ “เปอร์เซีย” ในสมัยอยุธยา

เคยสงสัยหรือไม่ว่า ทำไมเสื้อครุยเหล่านี้ถึงต้องมี “สมรด” หรือแถบคาดบริเวณต้นแขน

ลองพิจารณาเสื้อคลุมผ่าหน้า ไม่มีกระดุม ต่อไหล่ที่ต้นแขน ซึ่งเรียกว่า “โอบะ” ในภาษาเปอร์เซีย ว่ามีความคล้ายคลึงกับเสื้อคลุมเกียรติยศของเราเพียงใด

The Gown Legacy of a Persian Fad

Do you believe that the ceremonial gowns that Thai people wear for special functions – such as the elaborate ceremonial gown of the Thai Prime Minister; the ritual gown of the Brahman priest; the traditional academic gown; and the white ordination gown of the Buddhist monk – are a legacy of the Siamese fascination for Persian fashion some 300 years ago?

Have you ever wondered why there have to be striped armbands on the sleeves of these gowns?

Let's take a look at the picture of the Persian cloak with horizontal stripes on the sleeves just over the elbows. Does it bear some similarity to our prestigious frocks?

พิธีจรดพระมังคลแรกนาขวัญเป็นราชพิธีโบราณ เพื่อความเป็นสิริมงคลในการเริ่มต้นฤดูกาลทำนา มีพระยาแรกนาซึ่งเป็นเสนาบดีชั้นสูงเป็นผู้ประกอบพิธี เสื้อครุยสำหรับพระยาแรกนาเริ่มมีขึ้นในสมัยใดไม่ทราบแน่ชัด แต่กลายมาเป็น “เครื่องแบบ” ประจำตำแหน่งในปัจจุบันไปแล้ว

เสื้อครุยนี้ เคยใช้ในพระราชพิธีแรกนาขวัญหลายสมัย

เคยสงสัยหรือไม่ว่า เสื้อครุยมีที่มาจากไหน และทำไมต้องมีแถบคาดที่ต้นแขน หรือ “สมรด”

The Royal Ploughing Ceremony is an ancient rite performed annually for the auspicious beginning of the rice cultivating season. The person who conducts the ceremony is a high-ranking official. It is assumed that the ceremonial gown was first used more than 100 years ago, and it eventually became a “uniform” worn up to the present day.

This gown had been worn during annual ploughing ceremonies for several years. Have you ever wondered which part of the world such gown fashion came from, and what the actual function of the striped armband on the sleeves is?

เพื่อเพื่อชุดจัดแสดง โดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
Courtesy of Ministry of Agriculture and Co-operatives

ภาพวาดเปอร์เซีย ยุคต้นศตวรรษที่ 16 รูปเจ้าชายใส่เสื้อคลุมยาว ที่เรียกว่า “กะบือ” สวมหมวกทรงสูงพันผ้ารอบ ช่วงคล้ายคลึงกับชุดโงษาปานและลอมพอกของเราเสียเหลือเกิน

ส่วนหมวกเล็กสวมใส่เสื้อคลุมยาว ผ่าหน้า ทับเสื้อคลุมยาวตัวใน เสื้อคลุมตัวนอก หรือ “โอบะ” นี้ มีแขนยาว ต่อไหล่ที่ต้นแขน สามารถใส่เป็นเสื้อแขนสั้นในวันที่อากาศอบอุ่นก็ได้ ช่วงคล้ายคลึงคลึงคล้ากับเสื้อครุยของเราในปัจจุบันเสียจริง

An early 16th century Persian painting portrays a prince wearing a long robe, which was originally called “Ruyi Qaba,” with a turban wrapped around the extended Safavid baton. Does this look similar to what Kosa Pan wore when attending Louis XIV at Versailles?

An attendant has a cloak worn open over the inner gown. This long-sleeved “Joba” has a horizontal slit cut just above the elbow on each sleeve for the arm to pass through. This kind of pattern design looks similar to traditional gowns that Thai people still use on certain occasions nowadays.

ภาพจากหนังสือ *Hunt for Paradise: Court Arts of Safavid Iran 1501-1576*
จัดพิมพ์โดย Skira
Image from “*Hunt for Paradise: Court Arts of Safavid Iran 1501-1576*”
published by Skira

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ หรือเมื่อเจ็ดสิบปีก่อน มีการประกอบพิธีพระราชทานปริญญาบัตรขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และมีการกำหนดรูปแบบเสื้อครุยรับปริญญาขึ้นเป็นครั้งแรก โดยจำลองแบบมาจากเสื้อครุยของเสนาบดี เกิดเป็นเสื้อครุยรับปริญญาแบบไทยๆ

เหล่าบัณฑิตจะรู้หรือไม่ว่า เสื้อครุยสุดโก้ที่มาไกลจากดินแดนอิหร่านเลยทีเดียวนะ

Around 70 years ago on October 25th, 1930, the first graduation ceremony in Thailand was performed, and the dress code for an academic gown was first specified. By borrowing some characteristics of the gowns of the nobility, Thai-style academic gowns were thus fashioned.

Are the graduates aware that the origin of these handsome gowns came from such a far-away place like Iran?

แพทย์ปริญญารุ่นแรกและรุ่นสองรับพระราชทานปริญญาเวชบัณฑิตยัตติศรีเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๓ ประเด็นสวมครุยบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรก

The graduates of the first and second class of Chulalongkorn University's medical school were the first to wear mesh gowns on Commencement Day. They were bestowed Bachelor's Degrees in Medicine on October 25th, 1930.

ภาพจาก หอจดหมายเหตุศิริราช
Image from Siriraj Archive

นายแพทย์ทองอยู่ จันบุญมี แพทย์ปริญญารุ่นที่สองของจุฬาฯ ในชุดเสื้อครุยผ้าโปร่งสีขาว มีสนรตติตขอบรอบปลายแขนและต้นแขน ซ้ำคล้ายคลึงกับเสื้อคลุม "โຈบะ" ของเปอร์เซีย ต่างกันที่ "ผ้าโปร่ง" ของเราใสและเย็นสบายกว่ากันเยอะ

Thong-U Chanbunmi, M.D., from the second class of Chulalongkorn University's medical degree, in a unique robe with striped armbands on the sleeves similar to the Joba cloak of Persia, but our "mesh" version is much more ventilated than the original.

ภาพจาก หอจดหมายเหตุศิริราช
Image from Siriraj Archive

บัณฑิตหญิงรุ่นแรกของประเทศไทย สวมครุยรับพระราชทานปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตในปีพุทธศักราช ๒๔๗๔

The first three women who earned Bachelor's degrees in Thailand. On their commencement day in 1932, they dressed in their prestigious gowns to be bestowed a Bachelor's Degree in Medicine.

ภาพจาก หอจดหมายเหตุศิริราช
Image from Siriraj Archive

เทรนด์ฝรั่ง กับ “ของนอก” ในสมัยคิงมงกุฎ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มหาอำนาจที่เคยยิ่งใหญ่อย่างจีนและอินเดีย ต้องหลีกทางให้กับนักล่าอาณานิคมจากตะวันตก ผู้ตบเท้าเข้ามา กุมชะตาชีวิตของเราสยาม เริ่มปรับท่าทีหันมาคบค้า กับพวกฝรั่ง เปิดประตูรับศิลปะวิทยาการและอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ “ไฮเทค” ต่างๆ

ในฐานะ “มือใหม่” หัดมีเพื่อนฝรั่ง ชาวสยามค่อยๆ ทำความรู้จักมักคุ้นกับเครื่องมือแปลกๆ ทางวิทยาศาสตร์ ในพระราชวังจึงเต็มไปด้วยของแปลกของใหม่จาก “เมืองนอก” เช่น นาฬิกาลูกตุ้ม บาโรมิเตอร์ เทอร์โมมิเตอร์ กล้องจุลทรรศน์ และลูกโลก รวมทั้งกล้องถ่ายรูป และ กล้องดูดาว รวมทั้งเป็นห้องทดลองของราชบัณฑิตใน ยุโรป

“แก๊ดเจ็ต” เหล่านี้ ถึงแม้จะเป็นของที่เน้นประโยชน์ ใช้สอย แต่ชนชั้นนำชาวสยามก็นำมาใช้เพื่อแสดงถึงความ หรุหรา “อินเทรนด์” ด้วยเช่นกัน

Westernization King Mongkut and His Gadgets

In the mid 19th century, during the reign of King Mongkut, the once-powerful nations of India and China lost their status as epicenters of the modern world. In their place, the colonial empires of the West became the new icons of everything cosmopolitan and cutting-edge. Being adept at saving our own skin, Siam's ruling elite learned to mingle with their new friends – the Europeans – and began to accept their science and technology as the first step to become “modern.”

Peculiar scientific instruments and appliances became objects of interest for the Siamese elite. Royal residents were teeming with oddities from abroad like pendulums, barometers, thermometers, microscopes, globes, cameras, and telescopes; in other words, “all the instruments and appliances which might be found in the study or library of an opulent philosopher in Europe.” (Sir John Bowring, The Kingdom and People of Siam)

Although the primary purpose of these gadgets was for utilitarian functions, it can be said that they were also insignias of trendiness for the Siamese elite to possess and enjoy.

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดง โดย ฮารา แซ่เป่
Courtesy of Tara Sae Be

“แก๊ดเจ็ต” ที่เป็นแฟชั่นเท่กันในกลุ่มชนชั้นนำในสมัยรัชกาลที่ 4 ก็คือ นาฬิกา ที่กรมหลวงวงศาธิราชสนิท ทรงพิมพ์ไว้ให้ชาวพวก จีนเรียกกัน ติดปากโดยทั่วไปว่า “นาฬิกาพวก”

การเข้ามาของนาฬิกาพกทำให้ขุนนางสยามต้องหัดอ่านเวลากันหน้าปัด แต่ดูเหมือนว่าจะพกพามาเพื่อความ “อินเทรนด์” กันมากกว่าดูเวลาจริงๆ ไม่ต่างอะไรกับ iPad ในสมัยนี้ ใช่ไหม?

One gadget that became a fad among the Siamese elite during the reign of King Mongkut was the pocket watch. The arrival of watches also meant that the Siamese nobility had to learn how to read the time. However, it seems that the watches were used more as status symbols rather than for their original function.

That the status of objects is more important than their actual function is similar to today's iPad phenomenon, don't you think?

อินเทรนด์กับเทรนด์ชาติ

เสื้อลูกไม้แบบฝรั่งอย่างที่เรียกกันทั่วไปว่าเสื้อ “แขนหมูแฮม” เป็นกระแสที่นิยมของสตรีในราชสำนักสยาม ในราวปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ หรือเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก เป็นช่วงเวลาที่แขนเสื้อแนวนี้กำลังเฟื่องฟูทั่วทั้งยุโรป

The Leg o' mutton sleeve blouse became a hot trend in the court of Siam around the Late 1890s when King Chulalongkorn first visited Europe, a period when this style of sleeves gained the most popularity throughout the continent.

เสื้อเพื่อชุดจัดแสดง โดย พิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณสมัยกรุง จังหวัดเชียงใหม่
Courtesy of Suan-nga Textiles Museum, Chiang Mai province

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นคน “เก๋” แห่งยุค ฉลองพระองค์แบบตะวันตกที่มีแขนพองที่ต้นพระพาหา คล้ายกับถุงผ้าที่ห่อขานหมูแฮมเขย่นจากสิงคโปร์ จึงเป็นที่มาของชื่อเสื้อ “แขนหมูแฮม”

H.R.H. Princess Suddha Dibyaratana, labeled as a hip figure in Siamese society, also dressed in exquisite attire with stylish voluminous sleeves.

พระฉายาลักษณ์จาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
Image from Office of National Archives, Ministry of Culture

สถาบันพิพิธภัณฑ์

เจ้านายสตรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง “โพส” ท่า “เก๋” ด้วยพระภูษาใจตามโบราณราชประเพณี แต่ฉลองพระองค์แบบใหม่ ตาม “เทรนด์ฝรั่ง” เป็นการผสมผสานที่แปลกตา จนเกิดเป็นรูปแบบแฟชั่นที่เป็นเอกลักษณ์ของสตรีในราชสำนักสยาม

Ladies in the court of Siam posed for this stunning photograph. Each dressed in a traditional lower garment, contrasted with a new style of the European blouse, creating a novel look for others to follow.

พระฉายาลักษณ์จาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
Image from Office of National Archives, Ministry of Culture

เทรนด์ฝรั่งฝั่งยุโรป กับแฟชั่นในสมัยจุฬาลงกรณ์

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โลกของชาวสยามขยายขอบเขตกว้างไกลกว่าจีนหรืออินเดีย

ภายในไม่กี่ปีต่อมา “ฝรั่ง” นักล่าอาณานิคมจากประเทศยุโรปได้เข้ามายึดกุมชะตากรรมของโลกใบนี้อย่างเต็มตัว

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้เองที่สยามเริ่มเชี่ยวชาญในการติดตามกระแสโลกมากขึ้น จาก “มือใหม่” หัดทันสมัยในรัชกาลก่อนหน้า มาสู่ “มือโปร” เกาะดีโพลีเทคส์ของผู้ดีเมืองฝรั่งอย่างกระชั้นชิด เจ้านายในราชสำนักสยามต่าง “ปฏิรูป” การแต่งองค์ตามกระแสแฟชั่นของยุโรป รวมไปถึงกิจการ “อิมพอร์ต” ของดีรสนิยมสูงมาใช้เพื่อแสดงความคิดริเริ่ม พร้อมจะนำพาสยามประเทศสู่ความทันสมัย

เสื้อลูกไม้แบบฝรั่งของสตรีชั้นสูงชาวตะวันตกจึงเป็นของ “เก๋” สุด “อินเทรนด์” ที่เรานำมา “มิกซ์แอนด์แมตช์” กับเครื่องแต่งกายดั้งเดิม เกิดเป็นแฟชั่นใหม่ แล้วกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของ “เอกลักษณ์ไทย” ในความคิดของคนรุ่นปัจจุบัน

Westernization

High Fashion during King Chulalongkorn's Reign

During the late 19th century, the horizons of the Siamese elite extended far beyond the once powerful countries of India or China. Within a few years, the center of civilization had shifted to the West. The world was entering the modern era, and Siam came face to face with the threat of Western colonialism.

It was during the reign of King Chulalongkorn (Rama V) that Siam grew much savvier in keeping up with international trends. Whereas the Siamese elites of previous reigns were just amateurs at borrowing from the West, by the Rama V period, they had become skilled veterans in following the trend “du jour.” Siamese courtiers did not hesitate to adapt their dress in accordance with European fashion. By purchasing luxurious commodities from abroad, Siamese elites were able to project an image of themselves as being civilized and modern.

Victorian blouses made of intricate lace such as those worn by European ladies became a must-have item for ladies of the Siamese court. Reflecting our superb skill at adaptation, the new lacy top was then combined with our traditional bottom. This iconic fashion merger between Western and Siamese couture came to signify Thai identity for later generations.

เมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสยุโรปหนที่สอง เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๐ เทรนด์แฟชั่นของฝรั่งได้เปลี่ยนไป เสื้อแขนหมูแฮมที่เคยฮิตติดก่อนหน้านั้นได้ลดความนิยมลง หลักทางใหม่เสื้อลูกไม้แขนระบายเข้ามาแทนที่ ซึ่งเจ้านายฝ่ายในของเราก็ดำเนินตามเทรนด์นี้ ช่วงปลายรัชสมัยนี้เองที่แฟชั่นในราชสำนักสยามกำลัง “จัดเต็ม” สุดอลังการด้วยผ้าลูกไม้และเครื่องประดับที่ล้วน “อิมพอร์ต” จากต่างประเทศ

During King Chulalongkorn's second trip to Europe in 1907, the fashion trend had changed. The iconic leg o' mutton sleeves had declined in popularity, giving way to the newer trend – ruffled sleeves. Of course, Siamese courtiers never gave up on keeping up with the latest trend. It is at the end of his reign that fashion in the Siamese court reached its pinnacle with glamorous laces and jewelries, all imported from Europe.

เอื้อเฟื้อชุดจัดแสดง โดย พิพิธภัณฑ์ผ้าในราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่
Courtesy of Sbnun-nga Textiles Museum, Chiang Mai province

เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับ ลดาวัลย์ สวมเสื้อลูกไม้แบบฝรั่งตามแนวนิยมในปลายรัชสมัย “คิงจุฬาลงกรณ์” คือ มีคอเสื้อกว้าง ลำตัวหลวม แขนพองมีระบายที่ปลายแขน มงกุฎเพชรและสร้อยคอเพชรเป็นของพระราชทาน เมื่อคราวเสด็จฯ กลับจาก “ทวีป” ยุโรปครั้งที่สอง

Young Sadab Latavalya posed in front of the camera wearing a

delicate, lacy blouse with a low neckline and ruffles around the sleeves. The diamond tiara and necklace were souvenirs from King Chulalongkorn after his return from his second trip to Europe.

ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
Image from Office of National Archives, Ministry of Culture

เทรนด์มะกัน

จาก “กินแล้วทิ้ง” สู่ “กินแล้วเท่”

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง “อเมริกา” ได้สวมบทบาทเป็น “พี่เบิ้ม” ในเวทีโลก ควบคู่กับตำแหน่ง “พี่เลี้ยง” ของประเทศไทย คนไทยในสมัยนั้นจึงเท่ “มะกัน” ในทุกเรื่อง ไม่เว้นแม้แต่เรื่องอาหารการกิน

อาหารจานด่วนสัญชาติอเมริกัน ประเดิมเข้ามาหักทลายหนุมสาวชาวกรุงด้วยของเบาๆ อย่างเครื่องดื่มอัดลมน้ำดำในยุคฟิฟตี้ดี ก่อนจะมาพลิกขึ้นบึกในยุคซิกซ์ตี้ โดยมี “ริมบี้” เป็นร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดแห่งแรก เปิดให้คนไทยได้รู้จักแฮมเบอร์เกอร์ที่ศูนย์การค้าราชประสงค์ แต่ก็ต้องปิดตัวลงพร้อมทหารอเมริกันที่ถอยทัพกลับบ้าน เมื่อสิ้นสุดสงครามเวียดนาม

อเมริกันฟาสต์ฟู้ดมาอีกหนักๆ อีกที เมื่อร้านแฟรนไชส์ชายโดนัท พิชซ่า ฟรายด์ชิกเก้น และแฮมเบอร์เกอร์ แบรินตันออกได้ดาดหน้าเข้ามาเป็นเครื่องวัดระดับความ “อินเทรนด์” ของคนกรุงอย่างไม่ขาดสาย ตอนที่เริ่มเท่กันใหม่ๆ อาหารที่เลิ่รในภาชนะประเภท “กินแล้วทิ้ง” เหล่านี้ คืออาหารที่ “กินแล้วเท่” สำหรับชาวไทยเลยทีเดียว

Americanization Bangkok's Baby Boomers and Fast Food

After World War II, the United States assumed the role of leader of the “free world.” America has also acted as a “Big Brother” for ally countries like Thailand. During this period, the fad for everything Yankee prevailed, even influencing the way we eat.

American fast food was introduced to Bangkok citizens in the fifties with bottles of cola and soda pop. Then in the sixties came the arrival of “Wimpy” – the first fast food restaurant in Thailand. Unfortunately, business was down as a result of the withdrawal of American troops at the end of the Vietnam War.

American fast food hit the shore hard again during the 1980s, when a series of brand-name franchise restaurants flooded in, serving donuts, pizza, fried chicken, and hamburgers to Thai customers. During the early days, these foods were considered luxurious meals to be enjoyed by Thai families on very special occasions. Eventually, the food became an indicator of hipness for Bangkok's trend followers.

1. ท่านผู้ผิงคงดีใจไม่น้อยที่ได้ทอดสุลริบเฉพาะของตนเป็นทีโปรดปรานของชาวไทย แต่แอบมีอยู่ชนิดๆ ที่โคล สลอร์ (สลัดทะเลสาบ) ไม่ถูกลิ้นคนไทย เลยต้องเปลี่ยนเป็นสลัดทูน่าแทน

กินไก่ทอดแบบฝรั่งแล้ว “เทรนด์” กว่ากินไก่ทอดหาดใหญ่เลยอะ ... ว่ากันหรือเปล่า?

The Colonel should feel happy to know that his secret-recipe fried chicken has become one of Thailand's favorites, but he may be a bit disappointed by the unpopularity of his coleslaw, which was replaced by a more basic tuna salad. Do you know that from a Thai perspective, American fried chickens are much more “chic” than our local counterparts?

2. พิชซ่าเป็นอาหารประเภท “ฟิงเกอร์ฟู้ด” คือต้องใช้มือหยิบกิน แต่คนไทยกลัวไม่ “ไฮโซ” พอ เลยต้องกินด้วยส้อมและมีด ถ้าจะให้คนไทยสไลด์ครบสูตรต้องบิ้อสมะเขือเทศเยอะๆ ด้วย ... ใครเคยทำ กัด Like เดียวนี้

Pizza is considered a finger food, but Thai people serve it with silverware to maintain proper social etiquette. This is also eat their pizza with lots of ketchup creating a distinctively Thai-style pizza-taste.

เรียนรู้อเมริกันแห่งชาติ

3. หลังจากกาแฟนอกเข้านามูกคลาดบ้านเรา คนไทยก็พร้อมใจกันดื่มมอคค่าขึ้นมากะทันหัน เพราะกาแฟมอคค่าแล้วละก็เกือบจะมัน “คูล” กว่าโอเลี้ยงเยอะ

As soon as an international brand-name coffee shop opened its outlets in Bangkok, Thai people readily became addicted to their mochas and lattes. The price of this cup of coffee makes a holder look much “cooler” than he was when holding a cup of local black kopi.

4. แฮมเบอร์เกอร์และเฟรนช์ฟรายเป็นสัญลักษณ์ของอาหารจานด่วนสไตล์อเมริกัน ที่ชาวไทยคุ้นเคยเป็นอย่างดีในปัจจุบัน เพราะกินแล้วเท่กว่ากินกระเพาะไก่ไข่ดาวเป็นไหนๆ ... เห็นด้วยไหม?

When Thai people are asked about American fast food, hamburgers and french fries are among the first things to come into their heads. While these fast foods lack the flavor and spiciness of Thai dishes, they nonetheless look “cool” in the eyes of local customers.

ปรากฏการณ์ แม่บ้านยุคใหม่ใช้พลาสติก

ใครจะเชื่อว่า ของที่ถูกตราหน้าว่าเป็นตัวทำลายสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันอย่างพลาสติก จะเป็นของที่เหล่าคุณแม่บ้านยุคสองพันห้าร้อยล้านแสวงหาเพื่อได้มาครอบครองแล้วทั้งสิ้น

เพราะเป็นวัสดุชนิดใหม่ ที่มีความทนทาน พลาสติกจึงถูกนำมาผลิตของใช้ในครัวเรือนหลากหลายประเภท โดยเฉพาะภาชนะใส่อาหาร กล่าวกันว่า ในโอกาสพิเศษที่ต้องเลี้ยงรับรองแขกที่บ้าน เหล่าผู้มีอันจะกิน ชาวบางกอกจะอวดผู้มาเยือนด้วยจาน ชาม โถข้าว ทัพพี หรือแม่กระทั่งช้อนกลาง ที่ทำจากพลาสติกสีสดใส เนื่องจากถือว่าเป็นของนอกของทันสมัย ปล่อยให้แม่ครัวเก็บภาชนะกระเบื้องที่ใช้อยู่ประจำเข้าตู้ไปก่อน หลังจากนั้นอีกไม่นาน พลาสติกก็เริ่มแพร่หลายเข้าสู่ที่น้องชาวไทยโดยสมบูรณ์แบบ เมื่อสินค้าอเมริกันอย่าง ทับเปอร์แวร์ ยกพลขึ้นบก เปิดนิยามใหม่ของแม่บ้านสมองไวใช้พลาสติกไปทั่วประเทศ

Plastic-Age Ladies

Isn't it funny to learn that "plastic," which appears to be one of the culprits behind the greenhouse effect and global warming, was once one of the most sought-after objects among Thailand's cutting-edge women when it was first introduced into Thailand after World War II?

A new kind of durable material, plastic was used in the manufacture of numerous household items - appliances and food containers in particular. Rumor has it that in the 1960s, Bangkok's well-to-do would host special parties in their homes to show off their brand new sets of imported tableware, including dinner plates, bowls, ladles, and serving spoons, all in colorful plastic. Plastic became a symbol of trendiness, while porcelain became old-fashioned.

Around a decade later, the craze for plastic household goods made its way to the general masses with the arrival of American airtight storage containers called Tupperware, ushering in a new era of plastic-age housewives.

เมื่อประมาณห้าสิบปีก่อน เครื่องครัวไฟฟ้า ภาชนะพลาสติก เป็นอุปกรณ์ทันสมัยที่คุณแม่บ้านต้องแสวงหามาประดับบารมี เพราะส่วนใหญ่เป็นสินค้าอิมพอร์ตจากยุโรปหรืออเมริกา

เมื่อเครื่องปั้นไฟฟ้าเริ่มเข้ามาเมืองไทย หลายครัวเรือนรีบยกครกสากเก็บเข้าตู้ใต้ถุน

แต่รสชาติเครื่องแกงหรือส้มตำ... ทำแทนไม่ได้

During the 1960s and 1970s, plastic kitchenware was considered in-trend among Thai women. It was an import from Europe or America.

When first introduced to Thailand, this electric blender became so popular that local counterparts like the mortar and a pestle fell out of use in many households at the time.

เทรนด์โลก

และโอกาสแจ้งเกิดบนพรมแดง

ในเมื่อกระแสนิยม “ของนอก” ในหมู่เจ้านายชั้นสูง ได้ขยายวงกว้างออกสู่สามัญชน พร้อมกับความเจริญทางด้านวัตถุต่างๆ ตอนนี้นะเราๆ ท่านๆ ก็มีสิทธิ์ได้ทันสมัยคิวิไลซ์กับเขาบ้างแล้ว แต่ต้องมีฐานะเข้าขั้น “เศรษฐี” ก่อนนะ

ความเป็น “ไอโซ” ไม่ได้วัดกันจากชาติตระกูลผู้ลากมากดีอีกแล้ว หากพิจารณากันว่าใครมีเครือข่ายธุรกิจอะไร รายขนาดไหน มีรถหรูกี่คัน ออกงานแต่ละครั้งใส่เครื่องประดับอะไร ใช้สินค้าแบรนด์ใดบ้าง ชอบสะสม “ของเล่น” ราคาแพงประเภทไหน “ไลฟ์สไตล์” ทำนองนี้ต้องอาศัยกำลังทรัพย์มหาศาล เพื่อแลกกับความมีหน้ามีตาในสังคม และความเป็นผู้นำ “เทรนด์”

Globalization

The Nouveau Riche and Brand Names

We are fortunate that sumptuary laws that restricted the use of certain valuable objects to the elite stratum have been abolished. Today, anyone who has money to spend is now able to appreciate the imported goods that help to determine one's status as "civilized" and "modern."

In today's borderless world economy, the elite are no longer ranked according to the old criteria of nobility. Today, you can be labeled "elite" if you earn a degree from a top-ten university, succeed in your career, make a handsome profit from your business, or project your "good taste" through luxury commodities. Imagine how much a member of the elite has to spend on high-fashion, brand-name products in order to hold their prestigious status as trendsetters.

ในสมัยโบราณ สิ่งที่ใช้แสดงสถานะของสตรีในราชสำนักคือ “หีบหมาก” ที่จะวางไว้ข้างตัว มีลักษณะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมสำหรับใส่ใบพลูที่จับ (ม้วน) ไว้แล้ว บางทีมีการใส่หูหิ้ว เพื่อความสะดวกในการพกพา

สาวไฮโซในสมัยปัจจุบันมีกระเป๋าถือแบรนด์เนมเป็นดังเครื่องยศ โสใสบนกระเป๋าคือบอกรสนิยมและสถานะทางสังคมของผู้ใช้ ไม่ต่างไปจากตราสัญลักษณ์บนหีบหมากเลย

หีบหมากนี้เป็นของที่ระลึกในโอกาสเลื่อนพระยศเป็น พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑

Formerly, a betel nut box served as a kind of social status indicator for Siamese court ladies. It was a personal belonging to be placed beside the lady when she socialized. Handles were sometimes added to serve the purpose of easy transport.

Nowadays, women have high-fashion brand-name handbags as their insignias. The trademarks on the bags demonstrate the tastes and social status of the bearers, similar to those prestigious seats on betel nut boxes of the past.

This betel nut box is a souvenir on the occasion of awarding a higher title to H.R.H. Prince Yugala Dighambara (later Prince of Lopburi) in 1888.

ศอกบังมณีพิริศฉันท์การเรียนรู้แห่งชาติ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ชั้นบนวีดีทัศน์ ๖ ชั้น / ชั้น ๖ พิพิธภัณฑ์ / Chitrapawee Mahanulakornlekh

เอื้อเฟื้อหีบหมากโดย อาร่า แซ่เบ๊
เอื้อเฟื้อกระเป๋าถือแอร์เมสโดย คุณชัย ศรีวิจิตร

Betel Nut Box Courtesy of Tara Sae Be

Hermès Handbag Courtesy of Suppachai Srivijit

“โอ คิดว่า ...
เทรนดี้ไทย ต้องรอให้ฝรั่งนำ ... ซิมิ?”

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ภาพ: ปิยะมณ / ฐิติ ด้ง

สถาบันพิพิธภัณฑ์การรู้แห่งชาติ

ปรากฏการณ์อินเทอร์เน็ตไม่เว้นวรรค

XENOMANIA

Siam's Fascination with the Foreign

ปรากฏการณ์อินทเรนตีไม่เว้นวรรค

XENOMANIA

Siam's Fascination with the Foreign

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

MUSEUM of SIAM : Discovery Museum

๑๒ กรกฎาคม - ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. (ปิดวันจันทร์)

12 July - 23 October 2011 / 10 am - 6 pm (Closed Mondays)

ชื้อ / Chaichit - Pusi

okmd

Gulf Electric

TURNAROUND

egg energy

สาส์นจาก สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) เป็นหน่วยงานภายในสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ภายใต้การดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี มีพันธกิจหลักในการจัดตั้ง “มิวเซียมสยาม” ให้เป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แนวใหม่ในรูปแบบของ “Discovery Museum” ที่ผู้เข้าชมจะได้เรียนรู้อย่างรื่นรมย์ หรือ “เพลิน” (Play + Learn) ในเรื่องราวของความเป็นไทย และผู้คนในดินแดนสุวรรณภูมิ ผ่านนิทรรศการถาวร ชุด “เรียงความประเทศไทย” รวมถึงนิทรรศการชั่วคราว ซึ่งจะนำประเด็นต่างๆ ในนิทรรศการถาวรมาขยายความในมุมมองใหม่ อย่างต่อเนื่อง

โดยครั้งนี้ สพร. ได้หยิบเรื่องราวการบริโภคสินค้าต่างประเทศของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมาขบคิดใหม่ ในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งในการเลือกรับวัฒนธรรม “ทรอปิทิพล” ในแต่ละยุค มาปรับใช้ให้เข้ากับสังคมไทยอย่างชาญฉลาด ขณะเดียวกันก็ยิ่งส่งสาส์นด้วยว่า คนไทยไม่ได้อยู่ไกลจากศูนย์กลางโลกเลย เช่น ชาวสุวรรณภูมิยุคก่อนสร้างเมืองเกิดกระแส “เทรนด์แขก” ชาวสุโขทัยมี “เทรนด์จีน” ในขณะที่กระแส “เทรนด์เขมร” เกิดขึ้นในหมู่ชาวอยุธยา รวมไปถึงกระแส “เทรนด์เปอร์เซีย” หรือ “เทรนด์ชาว” จนมาถึงยุค “เทรนด์ฝรั่ง” ในช่วงที่บ้านเมืองต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ ๔ และ ๖ พร้อมการคุกคามจากชาติตะวันตก จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการใช้ “ของนอก” บอกตัวตนด้านในของคนไทยได้อย่างแหลมคม

ราเมศ พรหมเย็น

รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ (องค์การมหาชน)

และผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

สาส์นจาก กรมศุลกากร

กระแสความนิยมสินค้าต่างประเทศเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สะท้อนสภาพสังคมไทยในเรื่องแนวคิดบริโภคนิยมข้ามชาติในปัจจุบัน ดังเห็นได้จากความต้องการบริโภคสินค้าต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น จนเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการที่ไม่สุจริตกระทำการปลอมและเลียนแบบสินค้ามาจำหน่ายทั้งในตลาดการค้าในประเทศและต่างประเทศ จนกลายเป็นปัญหาละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบัน

ปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงและเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมและภาพลักษณ์ของประเทศ จึงจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่กรมศุลกากรต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการนำเข้า/ส่งออกสินค้าที่ไม่พึงปรารถนานี้ออกไปจากสังคมไทย ควบคู่กับการจัดเก็บรายได้จากภาษีนำเข้า/ส่งออก

กรมศุลกากรรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ร่วมมือกับสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) ในการสร้างสรรค์นิทรรศการชั่วคราวเรื่อง “ปรากฏการณ์อินเทอร์เน็ตไม่เว้นวรรค” เพื่อถ่ายทอดมุมมองกระแสนิยมสินค้าต่างประเทศผ่านตัวอย่างสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่นำมาจัดแสดงนิทรรศการครั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้เข้าชมให้เห็นถึงผลของกระแสบริโภคนิยมสินค้าต่างประเทศที่เกินขอบเขตจนนำไปสู่การเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา อีกทั้งให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับสร้างพลังขับเคลื่อนในการช่วยป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในอีกทางหนึ่งด้วย

ประสงค์ พูนธเนศ

อธิบดีกรมศุลกากร

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ปรากฏการณ์อินเทอร์เน็ตไม่เว้นวรรค

คนไทยไม่เคยตกเทรนด์

นี่แหละความสามารถพิเศษของคนไทย ไม่ว่าจะโลกจะหมุนไปทางไหน เรายัง “อินเทอร์เน็ต” ไม่เคยเว้นวรรค ผ่านมาแล้วทั้งแนวโน้มอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส เกาหลี ญี่ปุ่น นี่ยังไม่พูดถึงบรรพบุรุษของเราที่นิยมชม อินเดีย เปอร์เซีย จีน

สังเกตไหมว่า เราเลือกตามเทรนด์เฉพาะชาติมหาอำนาจเท่านั้น หรือว่านี่คือ “ปม” ของนิสัยขี้เห่อ ที่อยากจะอวดใครๆ ว่า เรายังเป็น ที่หนึ่งในโลกเหมือนกัน ดังเช่นในสมัยนี้ต้องทำอะไรแปลกๆ สักอย่าง เพื่อให้ได้ลง “กินเนสบุ๊ก” นั่นปะไร

แต่เรากลับไม่ชอบตามกันหรือก็อปใครแบบที่อื่นๆ คนไทยเราเก่งกาจนัก เรื่องการหยิบจับของนอกมาปรับเปลี่ยนผสมผสานจนกลายเป็น ของเราเองขึ้นมา

ปรากฏการณ์ “อินเทอร์เน็ตไม่เว้นวรรค” จึงสะท้อนความสับสนภายในตัวตน ของคนไทย ด้านหนึ่งนิยมของนอกสุดขีด แต่อีกด้านหนึ่งก็ชาตินิยมสุดขีด กับประเทศเพื่อนบ้าน หรือใครก็ตามที่เราถือว่า “ไม่ใช่คนไทย”

XENOMANIA

Siam's Fascination with the Foreign

Have you ever noticed that the Siamese have always been fascinated with everything foreign?

Siam's fetishism of the foreign commodity is indeed one of the distinctive characteristics of Thai identity. These days, Thai people often proudly state that we have never missed any trend from abroad – whether a European or an American trend, a Korean or a Japanese trend – and it seems that our forebears also took pleasure in keeping up with the latest trends from Cambodia, China, and even Persia.

And have you ever noticed that the objects of Siam's fascination come only from the great nations?

Our taste for trends from the world's high civilizations is a reflection of our desire to show the global public that we are also part of this modern world.

Siam's unceasing fascination with the foreign also reflects an internal contradiction of Thai identity – on the one hand, we Thais often value prestigious foreign objects more than we value our own culture, but on the other hand, we can be strongly nationalistic, particularly when we encounter non-Thais.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การ

สาวกแบรนด์เนม

ใครๆ ก็อยากอินเทรนด์ เห็นไอ้ใช้ของอะไรก็อยากใช้บ้าง ต่างคนต่างอ้างว่า “จะได้ดูดี มีความมั่นใจ” ในเมื่อทุนทรัพย์ของเราไม่แข็งแรง หลุยส์ปรินซ์น่า กุชชีพัฒนาพงศ์จึงเป็นทางเลือกที่ง่ายดาย กระทั่งนักท่องเที่ยวดังต่างชาติ ก็ยังมาหาซื้อนาฬิกาโรเล็กซ์เรือนละสองสามพันกันถ้วนนี่

Choices for the Wanna-Be-Trendy, Brand-name Devotees

Everyone longs to be trendy, don't you? Many of us closely observe what the trendsetters consume, as our role models to imitate. However, when our finances are limited, fake products are thus at hand.

เชื้อเพื่อวัตถุประสงค์แสดงโดย
 สุนีย์ ธนโกเศศ
 สุชาวัฒน์ ทับทิมจรรย์
 พัดชา ทิพวัส
 แสงจิตร์ เลหาทัย

Objects on display Courtesy of
 Suneé Dhanakoses
 Sucharat Tubtimcharoon
 Padcha Tiptus
 Sangchit Laohathai

อินเทอร์เน็ต - ดกเทรนด์

อยากเป็นสาวน้อยอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เรื่องยาก
 แต่อาจต้องหนีกับการเดินช้อปปิ้งตามห้าง
 และการอุทิศตนวิ่งไล่ตามเทรนด์ใหม่ๆ ที่หมุนไวเหลือเกิน
 แต่ถ้ามีบัตรเครดิตอยู่ในมือ จะมีกังวลไป

เราเคยหลงอยู่ในกระแสแฟชั่นเหล่านี้บ้างหรือเปล่า
 เห็นภาพตัวเองเคยทำอะไรสุดโลกเพียงเพื่อไหนกระแส
 แล้วพอดกยุค เขาของกลางไปซุกไว้ที่ไหนล่ะ

“One day you are In ... and the next day you are Out”

(Heidi Klum, host of the Project Runway show)

Being a trendy gal may not seem that tough. But you will have to stick to a rigorous shopping routine, and be dedicated to keeping up with the ever-changing trends. You should have nothing to worry about as long as the credit cards are at hand.

Have you ever been a fashion victim? Check this out. You may laugh at some silly trends you have followed in the past.

“ของถือป” เหล่านี้ได้มาจากการกวาดล้างสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์
 การผลิตของปลอมเลียนแบบถือเป็นกาชงโมยความคิด
 สร้างสรรค์ของผู้อื่น ทั้งผิดกฎหมายและส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจ
 ของประเทศ หากเราย่อย่อยกับการลอกเลียนผู้อื่น ก็จะไม่รู้จัก
 พัฒนาผลิตภัณฑ์ของเราเอง และไร้ซึ่งความภูมิใจในสินค้าไทย
 จนกลายเป็นประเทศที่ต้องตามเทรนด์ “ของนอก” อยู่ร่ำไป
 หรือใครคิดว่า ความสามารถในการลอกเลียนแบบ จน
 “เหมือนเทียบ” คือภูมิปัญญาของคนไทย?

These brand-name handbags are fake products that were seized due to alleged infringement of intellectual property rights. Producing brand knockoffs is considered stealing ideas from other people. It also creates a negative impact on the country's economy. Copying newly designed products means that we fail to develop our own know-how by creating a trend of our own.

Or is the obsession with others' fashion in fact one intrinsic aspect of our identity?

เชื้อเพื่อวัตถุประสงค์แสดงโดย
 ศูนย์ประสานงานทรัพย์สินทางปัญญา
 สำนักสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร

Objects on display Courtesy of
 Intellectual Property Rights Coordination Center
 Investigation and Suppression Bureau, The Customs Department

หลินปิงปวนสังคมไทย

Panda Mania

Her birth has changed our lives!

คนหัวนอก

Imported Hairstyles

ทรงดอกกระพุ่ม
เจ้าคุณจอมมารดาแพ บุนนาค
Royal Mother Phae Bunnag

แนม ในยุควิกตอเรียน
the Victorian up-do

ทรงบ็อบคัตลอน
บรรเลง (ดีลปรบรรเลง) สาคริก
an urban girl in the 1930s

คาราเมิ่ง ในยุคหนังเงือง
Lois Wilson from the 1926 silent film
"the Great Gatsby"

มูลนิธิหอประชุมวัฒนธรรม /
Lung Pravit Phairat Foundation

ทรงปริศนา
อมรา อิศวนนท์
นางเอกหนัง "ปริศนา" คนแรก
Thai beauty queen in the 1950s

อลิซาเบธ เทย์เลอร์
Elizabeth Taylor
the upcoming Hollywood star in the fifth

ทรงยีโปงยกช่อ
เพชรฯ เขาวราชบุรี
Thai superstar in the 60s-70s

ออคเรย์ เฮปเบิร์น
Audrey Hepburn
from Breakfast at Tiffany's in 1961

ทรงสวอน
นางสาวไทยยุค ๒๕๑๐
Thai beauty queen in the 1960s

แจ็กเกอลีน เคนเนดี
Jacqueline Kennedy
the First Lady of the US during 1961-63

ทรงฟาราห์
นันทิดา แก้วบัวสาย
Legendary singer Nantida

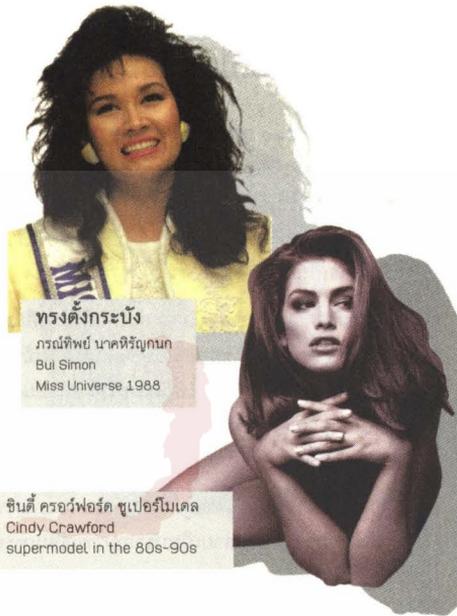
ฟาราห์ ฟอว์เซตต์ จากละครทีวี นางฟ้าซาลิ
Farrah Fawcett
from Charlie's Angles TV series in the late 70s

ทรงหน้าม้าแซงแซว

จินตหรา สุขพัฒน์
Thai superstar in the 1980s

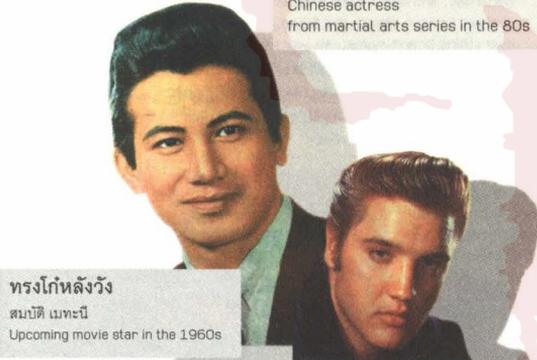
คาราหนังจีนหมัดจีนกำลังภายใน
Chinese actress
from martial arts series in the 80s

ทรงคิงกระบัง

ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก
Bui Simon
Miss Universe 1988

ซินดี้ ครอว์ฟอร์ด ซูเปอร์โมเดล
Cindy Crawford
supermodel in the 80s-90s

ทรงโก๋หลังวัง

สมบัติ เมทะนี
Upcoming movie star in the 1960s

เอลวิส ราชาโรกแอนด์โรลสุดหล่อ
Elvis Presley
King of Rock & Roll during the 1950s-60s

อะแบด / a day

ทรงแสบกลาง

อาร์เอสซูเปอร์ทีน
Thai bubble gum singers in the 1990s

สี่เต่าทอง วงป๊อปยอดเยี่ยมแห่งเกาะอังกฤษ
the Beatles
Brit pop band in the early 60s

วงเทคเดด
Take That
UK's sexy boy band in the early 90s

ทรงกะลาครอบ

วงดีเอ็มพอสซิเบิล
the popular Thai String band in the 1970s

ทรงรอกโท
กอล์ฟไมค์
Thai pop idol

วงดงบังชินกิ
Dong Bang Shin Ki
K-Pop boy band

สถาบันพัฒนาทรัพยากรเรียนรู้

ปรากฏการณ์เปิดท้ายขายของ

ช่วงหลัง พ.ศ. ๒๕๓๐ เศรษฐกิจไทยอยู่ฟูราวฟองสบู่ที่โป่งพองเต็มที่ เราเริ่มกันว่า ไทยจะเป็นเสือเศรษฐกิจตัวใหม่ของเอเชีย ยุคนี้หือบจับอะไรก็ได้เงินมาใช้จ่ายอย่างง่ายดาย มีการลงทุนส่งออก เก็งกำไรที่ดิน หรือหนึ่งเฝ้ากระดานหุ้นเพียงครึ่งวัน อาจพันกำไรเป็นล้าน

ยุคนี้เองที่เกิด “ยัปปี” ขนชั้นกลางกลุ่มใหม่ผู้มีการศึกษาสูง งานดีมีเงินใช้ ไร้สนิมวิไล ชอบของแบรนด์เนม แสงเอ๋อที่ผิวบ้วนทุกวันศุกร์ ชิมไวน์ทุกวันเสาร์ ไปซัมเมอร์ทริปที่ลอนดอน ปารีส มิลาโน ฯลฯ ตามแผงหนังสือก็เต็มไปด้วยนิตยสารส่งเสริมรสนิยมการใช้ชีวิตท่านองนี้

แต่แล้ว เมื่อฟองสบู่แตก เศรษฐกิจพัง ผืนสลาย มหกรรม “เปิดท้ายขายของ” จึงกลายเป็นปรากฏการณ์อินเทรนด์ โดยไม่ปลื้มใจ

Used-to-Be-Rich Phenomenon

In the 1990s, a memorable decade for Thai people, the country was so prosperous that we expected to become one of the most influential five nations of Asia, among South Korea, Hong Kong, Taiwan, and Singapore. For many of us back then, life was so beautiful as we had a lot of money to spend.

It was during this decade that a new breed of the Thai middle class, or the yuppie, emerged. They were recognized by their good education, professional careers, high salaries, and high standards of living as well as their conspicuous consumption. At the time, some of the urban hipsters regularly went clubbing on Friday nights, followed by wine tasting on Saturday, and spent their frequent vacations in fashion cities, such as London, Paris, and Milan, to spend money on everything brand-name. All were called upon to maintain and enhance their desirable identity, images, and social statuses.

All of a sudden, the so-called “Tom Yam Kung” economic crisis broke out, and life turned sad for many of us – particularly the ones who used to be rich.

กระเป๋าแบรนด์ยอดนิยมรุ่น “ทรงขนมจีบ ลายไม้” มีสีต่างๆ ให้เลือกมากมาย สมัยนั้นหนึ่งคอลลาร์เท่ากับ ๒๕ บาท สนนราคาใบละประมาณ ๑๘,๐๐๐ บาท

An all-time favorite handbag for Thai gals. It came in a rainbow of different colors. There are not so many women who dare to wear it now that it has become out of trend.

เสื้อยืดพะยี่ห้อ ยิงป้อมเท่าไรก็ดี จะได้บอกให้โลกรู้ว่า ผมใช้ของแบรนด์ ดิจินใช้ของแพง

Basic T-shirts with screened logos on the chest. The bigger the logos appeared, the prouder the wearers became.

เตรียมภาษาเอาไว้ จะได้ไปเมืองนอก

เดอะมัสต์ หรือสิ่งที่ขาดไม่ได้ สำหรับนิสิตนักศึกษาสมัย ๒๕๓๐ กว่าๆ ก็คือการไปเรียนต่อต่างประเทศ สถานกวดวิชาภาษาอังกฤษ กลายเป็นแหล่งสังสรรค์ของหนุ่มสาวชนชั้นกลาง กล่าวกันว่า มีเงินหมุนเวียนในธุรกิจติวสอบโทเฟิ้ลร่วมร้อยล้านบาทต่อปีเลยทีเดียว

ใครว่าเด็กไทยขี้เกียจเรียนหนังสือ พวกเราขยันได้
ถ้าได้ไปเมืองนอก

Learn English and Study Abroad

One of the compulsory educational experiences in the 1990s for well-to-do college students was to study abroad. Tutoring schools for brushing up and advancing their English became both a trend and a venue for some middle-class students to hang out and show off. It was considered a big business in preparing Thai kids for the TOEFL.

เสื้อผ้าแบรนด์เนมยี่ห้อ “เวอร์ซาเซ” ได้รับความนิยมอย่างสูงในช่วงก่อนพองสบู่แตก เนื่องจากมีลวดลายที่โดดเด่นสะดุดตา ดูโฉบเฉี่ยวและ นักการเมืองในสมัยนั้นอย่าง พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ และ ร้อยตำรวจเอกเฉลิม อยู่บำรุง ขึ้นชื่อว่าไปรดปรานแบรนด์ดังกล่าว รวมไปถึงอาจารย์สงวน วงศ์สุชาติ แห่งโรงเรียนกวดวิชาเสริมหลักสูตร ก็อินเทรนด์ไม่เว้นวรรคเช่นกัน

The high-fashion brand “Versace” gained much popularity during Thailand’s economic bubble period. With outstanding designs, the brand thus became a trend among Thai politicians and bigwigs, as well as the legendary Sa nguan Wongsuchat, the most acclaimed English tutor at the time.

เยื่อเพื่อจุดจัดแสดงโดย
สงวน วงศ์สุชาติ
Courtesy of Sa nguan
Wongsuchat
SLS Serm Luksutr
School

เยื่อเพื่อจุดจัดแสดงโดย คนเห่อชองนอกตัวจริงเสียงจริง
มัทนา เจริญศรี
พัชดา ทิพทัส
ชยภัทร เทพย์ปฏิพัทธ์
อรวิณี อมรวิวัฒน์

Objects on Display Courtesy of
Matana Charernsri,
Padcha Tiptus,
Chayapat Thebpatipat,
Orawin Amornvivat

ไม่น่าเชื่อว่ากางเกงผ้าเนื้อหนานของคณาเหมืองในอเมริกา จะเป็นแฟชั่นแสนโก้ขบถระดับความอินเทรนด์ของหนุ่มสาวชาวบางกอกได้

ยีนส์ที่คุณใส่ที่ “๕๐๐ รินแดง” หรือเปล่า?

Levi’s 501 used to be a popular pair of jeans for Thai hipsters hunting for coolness, though in fact the denims was originally a common outfit for American miners.

ได้! นักกางปีกจากแดนมะกะโรนี ถือว่าเป็นใบผ่านทางอีกใบหนึ่งสำหรับเหล่าป๊อปปี้

This Italian brand was another stamp for social approval for urban hip professional at the time.

ยุคคลื่นหนังจีน

The Chinese TV Series Phenomenon

ท่านเป่าทีวี

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ เกิดกระแสคลื่นโคล้ดละครชุด จากไต้หวันเรื่อง “เป่าปุ่นจีน” จนสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ผู้นำเข้าต้องเพิ่มวันออกอากาศ “ท่านเป่า” ผู้พิทักษ์ความยุติธรรมได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของความ “ขาวสะอาด” สำหรับผงซักฟอกยี่ห้อหนึ่งที่น่าจะซักผ้าได้ขาวสะอาดไม่แพ้กัน

เมื่อกระแสท่านเป่าทีวีเฮอร์เบียดไปทั่วไทย บริษัทสหพัฒน์ปิโตรเลียม จำกัด จึงนำชื่อเป่าปุ่นจีนมาตั้งเป็นชื่อผงซักฟอก โดยมีใบหน้าที่ท่านเป่าปรากฏเด่นบนกล่อง พร้อมสโลแกน “มั่งคั่งฟอก คุณภาพซื่อสัตย์ ราคายุติธรรม” สร้างยอดขายตลบหลายยี่ห้อ ก่อนจะตัดสินใจให้ผลิตภัณฑ์ “เป่า” ในภายหลัง

เมื่อกองทัพ “เป่าปุ่นจีน” ยาสีฟัน “ซื่อสัตย์” และแชมพูผง ซึ่งออกวางตลาดเมื่อปี ๒๕๒๓-๔ หรือประมาณสามสี่ปีหลังละครอำลาจอไป ผลพวงจากท่านเป่าทีวีจึงหลงเหลือฟองฟอดมาจนถึงทุกวันนี้

Taking advantage of the “Justice Bao” fever among the Thai TV-watching masses, Sahapat (Thailand’s leading company in the consumer goods market) launched a new product bearing the name of the said TV series – detergent “Justice Bao.” The iconic portrait of Justice Bao also appeared on the packages with the catchy slogan “Honest Value at Fair Price,” guaranteeing the fairness and cleanliness of every washing. The brand has thus become one of Thailand’s legendary products.

The packages of “Justice Bao” toothpaste (meaning honest) and shampoo powder were still on the market during 1980s, a couple of years after the show ended. Indeed, the legacy of the “Justice Bao” fever has lasted up to the present day.

Justice Bao Fever

During the mid 1970s, a TV series from Taiwan called “Justice Bao” was such a phenomenal hit among Thai audiences that TV Channel 3 had to extend its air time. As the title of this series suggests, Justice Bao became a symbol of “fairness” and “cleanliness,” as well as the fictional spokesperson for the local brand detergent that claimed to make your clothes as clean as the character on TV for a fair price.

เสื้อเพื่อหนังสื่อโดย สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓

TV Schedule Booklet Courtesy of Thai Television Channel 3

ท่องยุทธจักรจอคู่

หนังจีนกำลังภายในบูมสุดขีดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๕ ประเดิมด้วย “มังกรหยก” ละครชุดทางช่อง ๗ ที่เรียกเรตติ้งกระฉูด จนช่อง ๓ ต้องพลิกกระบวนท่า นำ “กระบี่ไร้เทียมทาน” ออกมาช่วงชิงยุทธจักรจอคู่ แดงยังมีพลังลบลมปราดด้านมังกรด้วย “เจ้าพ่อเขี้ยวโฮ้” ที่ชาวไทยต่างจดจำเพลง “หลงบิ่น หลงเหลล่า” ได้ไม่ลืมเลือน

ละครฮ่องกงตรึงคนไทยให้นั่งซัดติดจอทีวีด้วย เทคนิคการถ่ายทำ มีการใช้สลิงเหาะเหินเดินอากาศ ทั้งเสื้อผ้าหน้าผมก็อลังการ แดงมบทยังกระซิบดิบไว ซ้ำภาพลักษณ์ของฮ่องกงในยุคนั้นก็ยิ่ง เป็นแหล่งซ้อปิ้งทันสมัยของดาราและผู้มีฐานะดีจากเมืองไทย พลอยทำให้คนดูรู้สึกอินเทรนตไปด้วย

Kung Fu Fighting on TV

Chinese martial arts series flourished during the 1980s. The first to gain popular acclaim was “The Legend of the Condor Heroes,” on air on Channel 7. The ratings were so high that Channel 3 had to launch the most legendary show, “Reincarnated,” followed by a series of gangsters dramas like “The Bund,” with its iconic theme song so popular that every Thai kid was able to sing along.

What made these Hong Kong series so addictive? With their high quality video recording, impressive special effects in martial arts scenes, elaborate period costumes, plus well written scripts and the gleaming image of Hong Kong as a metropolitan city of Asia, at the time still under British administration, the series made Thai audiences feel “in trend” when watching the shows on TV.

ห้าพยัคฆ์ในร้านวิดีโอ

เทคโนโลยีการบันทึกภาพลงบนวิดีโอเทปเริ่มเข้ามาในเมืองไทยราวปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ช่วงปีกระแส "ติดหนังจีน" ยิ่งขึ้นอีก มีร้านให้เช่าวิดีโอทั่วทุกมุมเมือง พร้อมกับการกำเนิดของนิตยสาร "ทีวีวีวู" และ "วีวีวูทีวี" ที่ช่วยอัปเดตข้อมูลข่าวสารของเหล่าดาราดังขวัญใจชาวไทย โดยเฉพาะ เรื่องกอสซิปของแก๊งค์พระเอกใหม่ในค่ายทีวีบีทั้ง ๕ นัฒน์ที่กลายเป็น "ซูเปอร์สตาร์" ของเอเชียในเวลาต่อมา

ยังจำได้ไหม "ห้าพยัคฆ์ทีวีบี" มีใครบ้าง?

The Five Tigers

Videotape cassettes, which began to gain popularity in Thailand during the early 1980s, were instrumental in starting the craze for Hong Kong series. Videocassette rental stores mushroomed all over the city. This was followed by the launch of several entertainment magazines that carried the latest celebrity gossip on our beloved Chinese stars, particularly on those five promising actors (commonly known as The Five Tigers), who later become the superstars of Asia.

ย้อนไปเกือบ ๓๐ ปีก่อน คงไม่มีใครรู้จัก "ห้าพยัคฆ์แห่งทีวีบี" ที่มีสาวกคลั่งไคล้ไม่ต่างไปจากกระแสนิมิตนิยมซีรีส์เกาหลีในปัจจุบัน

ใครเป็นแฟนพันธุ์แท้ จะต้องซีได้ว่า คนไหนคือ ทั้งเจิ้นเฉีย เหมียวเฉียวเหว่ย หวงเย่ห่าว หลิวเค่อห่าว และเหลียงเฉาเหว่ย

Over 30 years ago, everyone knew "The Five Tigers," who created a craze among Thai girls. Is this similar to our contemporary fascination with Korean TV series?

ผู้ที่มีวัยซนหลักสี่ คงคุ้นเคยกับชื่อดาราชองกงเหล่านี้นอกจากได้ไหม ใครเล่นเป็นตัวอะไร

ไปเปียว และ หมี่เซียง เล่นเป็น ก๊วยเจ๋ง และ ซิ่งซัง ใน "มังกรหยก"

ฉีเส้าเฉียน และ หวี่อันอัน เล่นเป็น คู่ปวยเซียง และ ไปวเซียงกุน ใน "กระบี่ไร้เทียมทาน"

เจิ้งเส้าชิว เล่นเป็น ซอลิวเซียง ใน "จอมโจรจอมใจ" หลี่เหลียงเหว่ย เล่นเป็น ดิงลี ใน "เจ้าพ่อเขียงไฮ้"

ยังไม่รวมถึง โจวเหวินเฟะ เย็นเตห่าว หรือ เลสลีจาง ในอีกหลายๆ เรื่อง

ชื่อเหล่านี้กลายเป็นคำสามัญประจำบ้านในยุคที่ความบันเทิงจอคู่เริ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวไทย

ปรากฏการณ์อินทรีนดีไม่เว้นวรรค

XENOMANIA : Siam's Fascination with the Foreign

ด้วยความร่วมมือของ
มิวเซียมสยาม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

In Collaboration with
Museum of Siam, National Discovery Museum Institute
The Customs Department, Ministry of Finance

นำทรีนดีโดย
จิระนันท์ พิตรปรีชา

Directed by
Chiranan Pitpreecha

เอื้อเพื่อวัตถุประสงค์
กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
พิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณเสิบงา
สวนสัตว์เชียงใหม่
สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓

The exhibition is made possible by
The Customs Department, Ministry of Finance
Ministry of Agriculture and Co-operatives
Sbun-nga Textiles Museum
Chiang Mai Zoo
Thai Television Channel 3

ธारा แซ่เบ๊
วงษ์วงศ์สุชาติ โรงเรียนเสริมหลักสุตร
ศุภชัย ศรีวิจิตร
ชกุต ภูศิริ
ชนม์ปวีณ์ กาญจนอุดมฤกษ์

Tara Sae Be
Sa nguan Wongsuchat, SLS Serm Lucksutr School
Suppachai Srivijit
Charit Pusiri
Chonpawee Karnoudomlerk

สุนีย์ ธนโกเศศ
สุชารัตน์ ทับทิมจรรยา
พัชชา ทิพทัส
มัทนา เจริญศรี
พัฒนศิริ ทิพย์ประไพ
อรวิมล อมรวิวัฒน์
ต๋องตา ต่ายสกุลทิพย์
แสงจิตร์ เลหาททัย
ชัยภัทร เทพย์ปฏิพัทธ์

Suneey Dhanakoses
Sucharat Tubtimcharoon
Padcha Tiptus
Matana Charernsri
Patsri Tippayaprapai
Orawin Amornvivat
Tongta Taisakultip
Sangchit Laohathai
Chayapat Thebpatipat

วรัย สิงคาลวนิช
วันนรินทร์ อำนวยวิวัฒนา
พศิน โสธรประภากร
แก้ว ภิรมย์
นิรุฒ อรรถมณี

Warai Singkarlwanich
Wanintorn Amnuaywattana
Phasin Sotthonprapakorn
Paew Piromya
Nirut Thammathi

ที่ปรึกษา

ภูธร ภูมะธน
ภูชงค์ จันทร์วิช
วีระ โรจน์พจนรัตน์
เผ่าทอง ทองเจือ

ขอขอบคุณ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
หอจดหมายเหตุศิริราช
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
หอประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ
ศูนย์วัฒนธรรมอิหร่าน

ศ.พิเศษ นพ. สรรใจ แสงวิเชียร
ผศ. ดร. พีรศรี โหวงทอง
อ. ดร. จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์
อ. ดร. ศานติ ภัคศิศา
อ. ปฐม ตาคะนันท์

นิติชา ชรินทร์าวุฒิ
ปิเตอร์ กัน
อนุชา นาคน้อย ร้านน้อง ท่าพระจันทร์
มล. ภูมิใจ ชุมพล
ยุทธพงศ์ มีพรหม
อัญญา โสภาน
อดิเทพ เวญจันทร์
โลจัน นันทวิจิตร
สุทธิรัตน์ แก้วอาภรณ์
ศุภมาศ พะหุโล
น้ำพองศ์ นิมสุข

บริษัท บีอีซี-เทโร เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)
บริษัท โรสลิ้ม จำกัด
บริษัท ฟาร์อีสท์ ดีดีบี จำกัด (มหาชน)
บริษัท วิทูรโทรทัศน์ดาวเทียม จำกัด
บริษัท นูริโยมวีดีโอ จำกัด
บริษัท แชนแนล [วี] มิวสิค (ประเทศไทย) จำกัด

ห้องภาพสุวรรณ
นิตยสารแพรว
นิตยสารเธียร์
วีดิตรา อารยสมบูรณ์
เชิญบุญ กิ่งศักดิ์
ชนิกานต์ โสภานศิรินันท์
วีดิทัศน์ ภัทรพงศ์พัชร

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ
Alexandra Denes

Curated by
มิวเซียมสยาม

ออกแบบและก่อสร้างนิทรรศการ
บริษัท แปลม โมทีฟ จำกัด

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เลขที่ ๔ ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
National Discovery Museum Institute 4 Sanam Chai Road, Phra Nakhon, Bangkok 10200
tel: 66 (0) 2225 2777 fax: 66 (0) 2225 2775
www.museum.siam.com | facebook.com/museum.siamfan